

ΥΠΠΟ – ΕΣΜΑ
ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ- ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Α.ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΝΔΡΟΣΕΙΟ

ΑΘΗΝΑ
ΜΑΪΟΣ 1986

Φ.2/18



Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΑΝΔΡΟΒΕΙΟ

Κατά την περιβολογή @ μελέτη των διαβιάρτων στην Αιρόπη η διαπιστώθηκε ότι πέρα από τα προδρισμένα μέχρι τότε μέλη που ανήκαν στον τοιχοβάτη του Β. τοίχου του Πανδροβείου, δύο ακόμη ανήκαν στον τοιχοβάτη του Ιερού. Η ευχάρεια τοποθέτησή τους η προς τα υφιστάμενα σχηματοποιούν μια γωνία ενός τοιχοβάτη ανατολικά της οποίας υπήρχε η παλαιότερη είσοδος προς το Πανδροβείο. @ όπου τμήμα της διατηρήθηκε κατά από την θεμελίωση του Έρεχθείου. (βλ. 8.9.11)

Η τοποθέτηση των μελών 455 @ 459 σε συνδυασμό με το μέλος 457 που φέρει λατρευτικό τον άχαιο απορροής σε συνδυασμό με τον αντίστοιχο λίθο του τοιχοβάτη απέναντι @ τα in situ μέλη της πρώτης εισόδου, προδρίσαν αρχικά, την ύπαρξη μιας μικρής ιωνικής στοάς, δυτικά του Έρεχθείου. Αργότερα αποκαλύφθηκε ο χαρακτήρας @ η μορφή της (Γ), ενώ νεότερα στοιχεία προδρίζουν την μορφή του ταφικού περιβόλου του Κεκροπα @ των εισόδων προς το Ιερό.

Δυστυχώς, η υαθική καταστροφή του υτίματος, αφήσε ελάχιστα τεμνήρια της κατασκευής η οποία συνδίαβηκε πιθανά κατά την περίοδο των επιβουλών του Έρεχθείου, με την προσθήκη ενός μικρού ιωνικού ναΐσιου, αφιερωμένου στην Πανδροβο.

Η ελάχιστη διατήρηση των ολίγων μελών παρα την γωνία της εισόδου έχουν γαίετα σχέση με την παραπλευρή είσοδο της Β. πρόστασης που υτίστηκε επάνω στην αρχαία υαθική την περίοδο της Τουριουρατίας @ χρησιμοποιήθηκε για να εισέρχεται υαθής στην περιχλωτή Β. πρόσταση που χρησιμοποιήθηκε σαν υαθική.

Δείγματα της θεμελίωσης επίσης ελάχιστα διατηρήθηκαν @ όχι υατά από την περιοχή που μας ενδιαφέρει. Είναι ίσως πιθανό λίγο πριν @ υατά την περίοδο των υτεταμένων αναυαφών επί της Αιρόπηως η υωρινή θεμελίωση της αρχικής γάσης να μην αναγνωρίστηκε @ να α-

πομαυρύνθηκε. Ίσως γιατί είχαν γίνει έντονη παρεμβάση στο θεμέλιο της περιοχής, σε προγενέστερες χρονολογίες. Τα διατηρηθέντα όμως υπολείμματα του μαρμαρινού τοιχοβάτη παρά την είσοδο @ του λίθου 457 που ανήκει στον στολοβάτη της στοάς οδηγούν το κατώτερο φανερό τμήμα της κρηπίδας. Από την πλευρά του τοιχοβάτη η κρηπίδα είχε δύο φανερούς δόμους από την εσωτερική πλευρά ενώ ο στολοβάτης εδραζόταν απευθείας στο θεμέλιο έχοντας @ διαμορφωμένη την εύθυμια από το μέρος της περιυλιστικής αύλης. Η τελευταία ήταν πλαυστωμένη με χυρίσο V-μήτριο μαρμαρο θραύσματα της οποίας διαπιστώθηκαν κατώ από τον τοιχοβάτη του Δ. τοίχου του Έρεχθείου @ στα διαώματα. Οι διαώματις των μαρμαρών δεν διατηρούνται, το ύψος της όμως υπολογίζεται με το πλάτος 0,09 @ 0,10 m. Ανόμη τρεις λιθόκλινοι ταυτίστηκαν με τον τοιχοβάτη του περιβόλου του κειροπα. Τέλος τρία ανόμη μικρά θραύσματα αποδίδονται στους λίθους της κρηπίδας του εσωτερικού βόρειου τοίχου της στοάς τα οποία όμως είναι χωρίς πρακτική αξία για την αναστήλωση. (βλ. 8, 9, 10, 12).

Από την ανωδομία τα σημαντικότερα μέρη που φρέθηκαν είναι ένα θραύσμα λιπ που αποδίδεται στον ισοδομικό τοίχο @ 4. θραύσματα από τον μονοκλιτικό ορθό. Η απουσία σημαντικού υλικού για την κρηπίδα την αναγνώριση του μνημείου όπως κίονες, ορθοστάτες, επίπυρανα. κλπ. δημιουργεί δυσεπίλυτα μέχρι στιγμής προβλήματα για μια έστω γραμμική αποκατάσταση του ιερού. Ίσως είναι θετικό ότι αναγνωρίστηκε με κάποια επιφύλαξη το μαζόνιο της κιονοστοιχίας.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΡΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Παρά τις δυσκολίες που προηγούμενα αναφέρθηκαν η πραγματοποίηση ενός μικρού αναστηλωτικού προγράμματος για την διαμόρφωση της είσοδου προς το Πανδρόειο είναι θετικό να υλοποιηθεί. Η παρουσία ενός μνημείου που

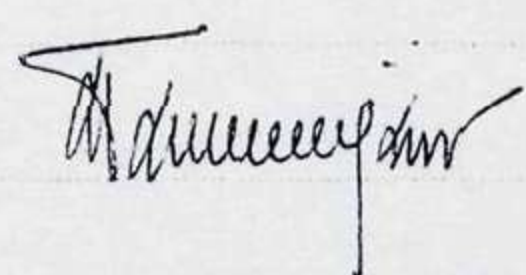
χρονολογείται μεταξύ του 464 @ 450 π.Χ. δικαιολογεί μια τέτοια άποψη.
 Έτσι @ αν απαιτείται η προέλευση της χαμηλής θεμελίωσης από νεο πωρό-
 λίθο. Άλλωστε η παρουσία ενός θεμελίου δίπλα από το θρυμματιζόμενο πώ-
 ρινο θμήλιο του Εριχθείου αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο προτάσεως
 του αρχαίου ύψους το οποίο δά εμπίπτει με την νέα κατασκευή @
 δά επιχωδή. Η προτεινόμενη ανύψωση του εδάφους στο ύψος της εισυτη-
 ρίας της Β. προτάσεως θα καλύψει το σημαντικότερο τμήμα της
 νέας θεμελίωσης. (βλ. 10 @ 6x12).

Οι συμπληρώσεις από νεο μαρμαρο στα θραυσμένα μαρμαρινα
 μέρη στο ύψος του τοιχοβάτη @ της εισόδου δεν είναι σημαντική
 με εξαίρεση αυτήν του λίθου 459 που συμπληρώνεται κατά τα 3/4.
 (βλ. 9).

Η θεμελίωση του σιλοβάτη θα γίνει στην περιοχή όπου σήμερα μια ζυρο-
 λισία εμπίπτει της ελιά που βρίσκεται δυτικά του Έρεχθίου. Προτείνε-
 ται η αποζημίωση της @ η κατασκευή ενός νέου χαμηλού αναλλεγματος
 με κλιμακωτές πέτρες. Σημειώνεται ότι σχεδόν στο το παλαιότερο πε-
 ριπέχισμα εμπεριέχει ηλιώδη ύψος σε μαρμαρινα @ πώρινα θραύσματα τα
 όποια εν των πραγμάτων δεν έχουν μελετηθεί. (βλ. 9, 10)

ΑΘΗΝΑ ΜΑΪΟΣ 1986

Μιχαήλος



Δ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝ